

skulde gives i saa Henseende, er imidlertid Altsammen Noget, der skal afgjøres ved Lov. Dette er et meget nemt Expedient at afgjøre Sagen med, men vi kjende det kun altfor godt til at man kan slaa sig til No dermed, eller til at man kan kalde det for en Løsning. Saa langt er man dog ikke, saavidt jeg har kunnet mærke, gaaet her, idetmindste har Ingen udtalt det. — Jeg kommer nu til et Foredrag, som jeg hørte i Dag, og som gaar i samme Retning, men som dog stiller sig anderledes og ikke saa lidt anderledes. Det var et, saavidt jeg veed, første Foredrag, der blev holdt af et nyt Medlem, nemlig det ærede Medlem for Københavns Amts 5te Valgkreds (Holtstein-Ledreborg); det var et Foredrag, jeg hørte med stor Interesse og med stor Tilfredsstillelse, og jeg vil ærlig skrive, at Grunden hertil væsentlig var den, at jeg maaste har en for stor Svaghed for en smuk Form og en smuk Tone i Foredraget; det fandt jeg netop i en sjelden Grad i dette Foredrag, og det er Noget, som altid er mig tiltalende. Jeg fandt hos ham en saadan Lethed i at udtale Tanker, og en saa varm Følelse for Sagen, at det ikke kunde Andet end gjøre det samme Indtryk paa mig som det efter min Mening maa have gjort paa de fleste ærede Herrer her i Salen. Jeg glæder mig derfor over, at Thinget har faaet en saadan Tilvært; men deraf følger ikke, at jeg kan være enig med den ærede Rigsdagsmand i det, som jeg antog for hans virkelige Mening, og heller ikke kan jeg være enig med ham i, at der er saa stor en Modsetning tilfæde, som det syntes, at han vilde gjøre den til. Det blev mig netop efterhaanden noget vanskeligt at forstaa, hvori Modsetningen egentlig kom til at ligge, men en saadan menne han jo, var tilstede. Naturligvis kan Modsetningen ikke komme til at bestaa i Sværagsmaalet om, hvorledes Opdragelsen skal være i de første Børneaar, hvilken der er den mest tiltalende og den smukkeste. Det ærede Medlem for Thisted Amts 4de Valgkreds (Schørring) fremstillede igaar saa smukt for os, hvorledes Moderen — Faderen synes altid at holdes udenfor Sagen — danner sit Barns Hjerte paa den skønneste Maade. Det var et tiltalende Billede, han fremstillede, og vi ere Alle med ham enige i, at dette er den bedste Børneopdragelse. Vi maa imidlertid ogsaa Alle være enige om, at det er et Billede, man kun kan opstille i Ny og Næ, men man vilde hengive sig til Illusioner, naar man ikke vilde borttage ikke alene alle de Mange, som den Lykke er negtet at have en Moder, men ogsaa de Mange, som have en Moder, der saare

lidt vilde passe ind i det Billede, han her fremstillede. Deri kan Uenigheden imellem os, altsaa egentlig ikke komme til at bestaa, og heller ikke i og for sig deri, at en Undervisning, der udgaar fra en privat Betræffelse, hvor der er Frihed til at danne en Skole og Frihed for dem, der ville slutte sig dertil, kan være heldig. Det er Noget, som i og for sig er saa tiltalende, at man maa glæde sig derover og ønske Landet til Lykke, naar man i en vid og betydelig Grad er i Stand til at udvilde denne Birkfomhed. Derimod fremkom der ganske vist et Punkt, hvori der er en bestemt Modsetning imellem os. Naar den ærede Rigsdagsmand syntes at være tilbøjelig til at ville frakjende Staten Ret i Almindelighed til — og det tog han som noget Givet — paa en alvorlig og kraftig Maade at gribe ind i Børnenes Opdragelse paa et Lærrain, som efter min Mening vedkommer Staten, kan jeg ikke følge ham; her tilstaaer jeg, at jeg er i bestemt Modsetning til ham. Jeg tror, at dette er en Pligt for Staten, hvad der ogsaa er i Overensstemmelse med Grundloven, og det er ikke blot en Pligt imod disse Børn selv, som den ikke i den Henseende kan overlade til det Held eller det Uheld, der kan være forbundet med deres øvrige Stilling i Livet, men det er tillige en Pligt imod Samfundet, der ikke kan være tjent med en opvørende uvildende Mæsse i sin Midte. Jeg skal her indskyde i en Parenthes, at den Indvending, som er gjort imod en fast Skoleafgift til Staten eller Kommunen, nemlig at de, der have Børn, som de ville skaffe en bedre Undervisning, dog ogsaa maa betale paa anden Maade, er urigtig og efter min Mening ikke har Noget at sige, lige saa lidt som den Mand, der lever som Pebersvend, kan sige, at han ikke vil betale Noget til den almindelige Børneundervisning, fordi han ingen Børn har. Nei, den samme gode Pebersvend vilde komme meget ilde afsted, hvis man omkring ham lod opvoxe en Del Børn, der senere vilde komme over ham som en Straf for hans Forbrydelse imod Skoleloven, thi det Dyd er sandt, som er blevet udtalt af en af de ypperste Mænd i Amerika: „Hvis I ikke sørge for at gennemføre en Forpligtelse til Skolegang, saa udvid Eders Jængsler“. Deri kan jeg altsaa ikke være enig med den ærede Rigsdagsmand. — Jeg kommer nu til det, som nærmest foranledigede mig til at komme ind paa hans Ytringer, nemlig hans Opfattelse af Forholdet mellem Friskolen eller den private Skole og Statskolen, hvilket Navn jeg helst vil standse ved i Valget af Benævnelser for denne Skole. Denne Opfattelse var ikke saa-